

HARRY VAN DOVEREN

machine poëzei

Gaia Chapbooks

Harry van Doveren
machine poëzei
gedichten

Gaia Chapbooks, 2023

Tekst © Harry van Doveren, 2023

ISBN 978-1-4466-9388-9

machine poëzie is deel 27 van de Gaia Chapbookreeks

Inhoud

M	6
a	8
c	10
h	12
i ₁	14
n	17
e	20
p	24
o	27
ë	30
z	32
e	34
i ₂	36

schrijf verticaal

M

m₁

een chaos een liegen een emmer (met) water in de put
thuiskomen (met) dingen . als een eend in iets anders .
als metronoom in de metro . een vermoeden bij de halte .
een erotische ervaring (met)

m₂

van buiten een mens van binnen een gebalkte zuil van
geloop door de stad . volle muren . van de koning van
zijn dood ¹⁾

¹⁾ de machine stopt met sterven nadoen lust vanzelf

m₃

haar geest draagt de wet met een blauwe pet . om de
muren om de huizen . tras en zeep verzetten de kieren .
om de kronen

m₄

zetten mij onder ! een konijn van gepreegde strepen . de
maan rijgt kinderen aan verkleinwoordjes . zetten mij
onder ^{2,3)}

²⁾ fietsen in de woestijn

³⁾ ratten in de vitrinekast

a

a₁

uitvinders wonen in het reservaat van mythen . wij vinden hen sympathiek tot de achterkant van hun ongelijk ons gelijk wordt . dan bestiften wij spandoeken met hun inkten . gebruiken hun lijmen op hun asfalt en verlossen onszelf met hun oplosmiddelen

a₂

uitvinders worden in het vademecum van de anonieme ambachtsman getypeerd als “–”^{1,2,3,4,5)}

- 1) dichters van de harde materie
- 2) wetvoorschrijvers
- 3) voorraadbeheerders van reserveonderdelen
- 4) pleitbezorgers van de sleet-in-de-tijd
- 5) voorzitters van de wielerbond

a₃

uitvinders geven ons een machine voor het ontmoelijken van dát andere – de technische poëzie . in deze verbrandingsoven stoken zij onze verbeelding waarna zij alle letters uit de asla schrapen en ons vervolgens uitstrooien op de zee van hun akkers

c

C1

in het technische labyrint groeit het leven . direct na de draad doorgeknipt wordt de uitgang vergeten ^{1, 2)}

- 1) teerlingen voelen de muur en ik nooit 2 x 6
- 2) uitvinders maken gebruik van de onaffe natuur

C2

in het technische labyrint staat W voor het lab. het orgaan waarmee verstand en handen samenwerken ^{1, 2, 3)}

- 1) Adam kreeg daar handen . pookte er het vuur mee op . de ovens genoten van zijn zwaveldampen . Eva van zijn semen
- 2) keuzes werden er dromend gekoesterd . radicalen op sandalen zetten de zon uit tussen de middag bij een rondje om de vijver
- 3) de avonden waren voor boeken verbranden d.w.z. spijsverterend Looking Backward lezen ^{o)}

^{o)} niemand vergat de sleutels . thuis

C3

in het technisch labyrint werd entropie vergeten . ik werd wie als de mijne vergeten . wie vader . wie moeder verlaat werd als de liefde de mijne vergeten . ik werd groter dan mijn droom en als de boommuur en als de gevangenis werd ik wat het geval is

h

h₁

hoe te dansen met wat te horen was in te lege
schoolboeken . paradijzen . hemels! hoe te zwieren . hoe
te vrijen . hoe te draaien zonder sommen over atomen .
hoe beter te Japan te vallen dan hoe te Kyoto

h₂

rupsbanden rolden over puntzetzucht d.w.z. ze schraptten
namen uit registers . archivarissen roteerden onze
geslachten om magnetische velden . machines bakerden
alles . van schaamhaar tot kiemdraden tot spullen in
alinea's . tot wij in no footsteps So What! schreven

h₃

de dans schaafde de laatste restjes af van mijn metafysica
. halverwege de bocht bij Riel doemde het beeld van W
al op . uit mijn oorschelp viel een middeleeuwse baan
d.w.z. mijn voeten verschaafden zich . hoe te lichte
bloemen tot klokken . hoe te staan

i1.1

elementen . hebbedingetjes . grootkijkers weten daar alles van . hoe te ontploffen . hoe te maken tot smeersels voor de schone schijn en tegen de soa (+ meervoud s) . hebbedingetjes hebben economische waarde van angst . grootkijkers weten deze te cashen

i1.2

elementen . hebbedingetjes . kleinkijkers verstoppen deze in vaasjes met vergiet-me-nietjes . ze geven deze zwijgers tussen papavers elke dag te eten . voor hen zijn elementen talig . schimmen van mond- en oog-verbindingen . van tendensen op drift . kleinkijkers denken dat cicades als katten negen levens hebben . dat de aarde op water drijft . dat lucht dezelfde plooiën heeft als een vrouw in een rok

i1.3

elementen . hebbedingetjes . grootkijkers zoeken naar wat zeldzamer is dan goud . onafatend loeren zij hun angst naar het hyaliene goud van Cleopatra dat maar niet wilde oplossen in maagsap en waarom dat krijt van pottenbakker Pallisy wel?

elementen . hebbedingetjes . kleinkijkers kopen
bariumsteen uit Bologna omdat het blauw oplicht in
zonlicht . zij zoeken naar het verband tussen de
ademcapaciteit van barium en het recupereervermogen
van wielrenners en vullen er een bentobox mee voor
Elsevier . eten liever een kroket en bewaren het brood
van mama voor de zwanen bij het middagronkje om de
vijver

n

n₁

ik-werkman zoekt naar het beste getal in een ruimte tussen W en schuivende muren . hij zal 1 vinden na jaren van onrust en lijden aan de angst niet de eerste te zijn . niet de naamgever van het vuur . zittend aan een tafeltje in het Vondelpark . met 1 aan 118

n₂

ik-werkman slaapt als een verdwaalde roos in het verminkte landschap over de Rijn . ‘geen vuurbewaker van de ovens wil zijn naam geven aan hun skelet’ zei Hajo in de kantine van W . zijn handen trilden even grillig als glasblazers kunnen zwijgen

n₃

ik-werkman houdt met moeite de vloeibare doder tegen . hij doet er alles aan om niet gevonden te worden achter de dikke gordijnen in zijn werkkamer . hij wil metalen verdampen en daarover vijftienhonderd woorden schrijven en er enkele figuren aan toevoegen voor een handboek dat inmiddels populair zou moeten zijn bij forensische onderzoekers . maybe

n4

ik-werkman denkt aan triaden . aan sommen . $1+2=3$ en $1+2+3 = 1 \times 2 \times 3$. aan de dwaallichtnoten van Morton Feldman . aan maat én getal . aan de bron van inktverschijnselen op de onderarm van Hajo . aan het bordje boven de deur . ‘geen toegang zonder wiskunde’

n5

ik-werkman denkt aan de uitvinder van de aansteker . aan de ventriloquist van The Waste Land . ‘waarom trouwen als je geen kinderen wil’ . aan assertieve vrouwen in de tussenuren naast de zwanen in de vijver . aan a-periodieke poëzie . aan de magazijnmeester van een arsenaal

e

e₁

geluid en licht . vaak twee maatjes . vaak ook niet .
geluid verandert snel van karakter . licht is anders . als
licht wil ik zijn . forever jong en karaktervast . soms
komen ze alleen maar even . vaak ook na elkaar . ze
verdwijnen nooit samen . niemand weet waarheen .
geluid komt meestal van nabij . licht ook maar vaker van
verder . geluid nooit . licht is mijn favoriete dichter .
altijd fris en zelfverzekerd . beslist ouder dan ik ooit zal
worden . van oud licht weet ik niets . van nieuw licht
weet ik iets . geluid daarentegen heeft aardse trekken net
als mijn grootvader . een harde die zichzelf van binnenuit
maakte . het was donker in de oorlog . heel vaak wil ik
denken . ook aan zijn klak met de tong . vort ket! . geen
enkele kroontjespen is geschikt voor linkshandigen .
mijn licht is onduidelijk . niet helder met wat op licht
lijkt . mijn beweging lijkt met licht niets te maken te
hebben . hij beweegt onbeweeglijk snel . mijn licht is
donker geluid van tijd

e₂

eigen licht is even onecht als eigen geluid in een doosje .
beide zijn heel erg daarnet . ook heel erg alsof . alsof-
geluiden komen uit het trommeltje met koekjes achter
kastdeurtjes en uit foto's met soldaten . alsof-licht is
altijd één ding tegelijk: verblinding . sneeuwsteentje is
het oudste alsof-licht woordje dat ik ken

dwaallicht drones razen boven het water van de Vuile
Stroom . zij glinsteren en bekoren mij . hun spikkels
steken fermenterende kerken in de hens . zwavelsplinters
steken priemen in ogen . hun bewegingen zijn de hitte
zelf . jaren geleden moest iedereen tegen de straling
onder een tafel gaan zitten . een glaasje wodka drinken
tegen de schrik . ‘je lui . hierna wel meteen weer aan het
werk’ . in de handen spugen

denk parallel

p

p1

Sumeriërs sorteerden stenen . andersoortige Sumeriërs
zetten kinderen op azijn . sneden in stank . legden
nippels bij nippels en bouten bij bouten . in het
verwarde . zij veranderden ons in efficiënte gluten
meccano contrapties . en wij . wij vulden tot en met
vandaag de magazijnen van Beëlzebub met perskamers
inbouwzuilen balken en social media sets

p2

onze moderne mieren zijn sneller dan die van vroeger
maar nooit sneller dan de paarden van nu tot en met toen
van vroeger . God kwam voor velen als eerste maar in de
lijn van mijn logica had zij als laatste moeten komen . nu
weet ik net als niemand meer wie zij is of was of zij wel
finishte of zij ooit nog zal finishen

p3

sorteren begon als een verdedigbare daad van liefde .
precies zo hielp ik haar met het sluiten van haar jas toen
zij weer eens te rusteloos was om haar knoopgaatjes te
vinden . ik van liefde vormde onzichtbare zaken . lijmde
ze niet te onderscheiden aan elkaar . thuis voelde ik
mijzelf naakt tussen alleen maar Sumeriërs . zielsgewond
sorteerde ik er de blote kleuren van andere huizen

ook naakt onderweg trapte ik mijzelf naar de paternosterlift van het lab. te W . op zijn zolder zocht ik naar bruikbare letters uit het grote boek van de wereld . gemengde woorden . lichamen . wortels groeiden tussen aanhalingstekens in mijn kunstjes . ‘ik wacht het moment af dat ik mezelf te midden van een bedoeling een verward element voel worden: een liefde zonder stop op de fles’

0

O1

op de randen van het landschap staan nesten van
fantasten . in cirkels driehoeken vierkanten van
groenomzoomde wegen dwalen wij in conflicten . onder
deze geometrieën struinen wij door het bos en snijden
houtstro voor daken op onze blokken

O2

buiten de cirkel van onze blokken wankelen de
landschappen . cirkels maken driehoeken en vierkanten
fuzzy . plots weten wij niet meer wat waar is of wat
waard is te vertellen én waarom . achterdeuren spreken
over fietsen in de woestijn .

O3

elektronica spreekt over het brood in één mand . over
land over zee over destructieve windvanen . dit volgens
de wet van Ohm in de kantlijn . ‘blijf van je nichtje’ .
misschien is Paul Bowles . misschien is geen betere
dichter naast niets

O4

vertrouwen is een streep tussen onze blokken en de zee
vaart van bootje naar bootje over de randen van het
landschap . hoop is een trage boot op een kalme
zomeravond . vonkt de streep vangt hoop makreel met de
handen

O5

onderdeks horen we de pompen . vacuüm steekt zijn
handen uit naar de vleugels van de golven . gewichtloos
nemen de vogels bezit van onze vissen . zeedieren
provoceren ons . zij noemen ons toegeven aan de
zwaartekracht destijds een zonde

ě

ě₁

ik woon achter het masker van een onbespreekbare
ziekte samen met de fijnste marterharen . mijn
stinkvoeten in een gymzaal . gelaten

ě₂

no-nonsense attitude bokkers slaan mij om niets . met
hun vuisten slaan zij stuk wat in mij werkt .
werkplaatskosten zijn onvoorzien .

ě₃

door niets te zeggen of te doen graaf ik mijzelf diep in .
ik bewaar in mijn gereedschapskist een tube vet . glijhaat
is een poëziebouillonblokje in de nare doos vol met
literaire tijdschriften ¹⁾

¹⁾ is doorzetten een bitterzoete gladiool?

is de schaduw licht uit het donker?

is lucht het huiveringwekkende beest

in een stofzuiger?

is zonlicht een machine

één oog op de sign of the times?

Z

Z1

ik hoorde haar in een zaal de eenzaamlijke druppel tellen van een orkest . zag haar oren door koper kruipen . ze zocht en vond alle microtonen in de blaastheorie . later sprak ze haar twijfels uit . noemde mijn ene vinger omhoog één vinger in drek . of ik talking was over Michelangelo . ‘nee’ . ‘ik schilder een nachtoor met een gebreide pet en te grote schoenen’ . ‘die clown uit de ketel stiekem?’ ‘nee’

Z2

ik stal haar hart met mijn onvermogen voor rozen . in marterharen woonde mijn idee van hoop . ‘ja’ . ‘ik schilder nachtoeren als onaffe bloemen met vleugjes blauw’ . ‘nee’ . ‘ja’ . ‘thermodynamisch zal dat nooit kunnen werken’ . dat was na Wolk In Broek van Majakovski . toen . nu spreek ik over nachtoor 1 . een hart dat opstuwning in taal hoort

e

e₁

dangling bonds vliegen uit één mond . moed lijkt sprekend op natte klei . spiegels in de akkerplooien . we zien ons daarin taalloos schrijven . gewelddadig . zonder rugnummer . zonder voorkant . wij zijn moe van het ambacht dat niets oplevert . in het boze schamen onze lijven zich daarvoor . alle laaghangende vruchten verdienen van elkaar en wij achter tralies snijden ons huis leeg . wij zoeken op de akker grondvaste kluiten . vinden punten als dingen . een kat is een kat . want we weten inmiddels hoe nadruk zich vormt in elk denkbaar gewicht . hoe snelwegen naar ons toe stromen om achter de muur van de regenrivier te ontdekken dat we grote kilometers hebben tussen kleine betekenishoekjes . we typen hierover met een leven op de knieën in onbereikbare aanslagvierstijlen . wij zijn te kort voor het luciferdoosje . we sparen naast het lange geld . niettemin staat onze geschiedenis met het briefhoofd van school recht overeind . nog dwingender vreemder dan wild dwingend vreemd is hoe sterk water hoe sterk hout hoe sterk sterk zelf is wanneer wij spreken over onszelf als onbevredigde radicalen uit een alchemisch jaarboek

e₂

lichamen stralen licht . dwaallichtjes in verlopen meanders verstoppen ons achter hooioppers . resten van toentertijd . nu stralen we meer dan de zon . nu meer een zaklantaarn op een helling van de wereld . we zijn de hitte zelf . de aangename kant van de middagwijn in het hoofd

in de benedenstad loopt een metronoom naar de rivier .
een roze olifantje hangt onder een goot . penveren
strijken de flankharen van een haas . de bundel over
feitenschepen staat fier op het buffet . ook een foto
tussen zee en haven . een zuigvis met diepe rimpels –
ooit een vader met blauwe pet . de stier van het
waterkwartier . de matador van de macht . ik hoor
meeuwen nooit vlinders . het stromen uit tepels .
kinderen vliegen uit de ogen van verliefde dieren . daar
staan mannen met gevaarlijke trekken op de kade . zie
kouwen . een schaars geklede dame streelt een
zwerfhond . haar droeve kop vindt andermans laken

Harry van Doveren

Poëzie

Nagelvaste Kalktriller, Zeepblind, 2010

Rumoer van de Nacht, Opwenteling, 2013

Ik ben een punt, Opwenteling, 2016

(+ poëzie van Hans Arp en Kreek Daey Ouwens)

Rond is Moeilijk, Opwenteling, 2017

Mijnheer Cros, IJzer, 2018

(+ poëzie van Kreek Daey Ouwens, en Charles Cros)

Werldgemiddelde, Uitgeverij crU, 2020

Vondel, Uitgeverij crU, 2021